

MODULIO APRAŠAS

Modulio pavadinimas	Kodas
Žmogus ir jo aplinka: kilmė, raida ir įvairovė	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: asist. dr. J. Kozakaitė Kitas (-i): Doc. dr. Žydrūnė Miliauskienė, doc. dr. Giedrė Piličiauskienė, prof. dr. Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen	Vilniaus universitetas, Istorijos fakultetas, Archeologijos katedra. Universiteto g. 7 Archeologijos studijų programa (2025)

Studijų pakopa	Modulio lygmuo	Modulio tipas
I pakopa		Privalomas

Įgyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	VII semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Modulio apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
15	400 val.	160 val.	240 val.

Modulio tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Suteikti gilių sisteminių žinių apie žmogaus, gyvūnų ir augalų biologinę evoliuciją, biologinę įvairovę ir jos priežastis, žmogaus ontogenezės ypatumus. Ugdomos žinių ir supratimo taikymo, komunikacinės bei socialinės kompetencijos.		
Modulio studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1. Išmanys bendruosius filogenezės ir antropogenezės dėsningumus, pagrindinius antropogenezės faktus.	Paskaitų metu išdėstoma problema, suteikiami teorinių žinių pagrindai. Aktyvaus mokymosi metodika (grupės diskusija) suteikia galimybę tobulinti komunikacijos gebėjimus. Konsultacijų metu studentams suteikiama galimybė papildomai aptarti likusius neaiškius klausimus. Savarankiškos studijos. Pasirengimas koliokviumui.	Diskusija seminaro metu, koliokviumas.
2. Supras praeities žmogaus populiacijų demografinės ir epidemiologinės įvairovės, gyvūnų ir augalų biologinės įvairovės priežastis.	Paskaitų metu išdėstoma problema, suteikiami teorinių žinių pagrindai. Seminarų metu gilinamasi į paskaitų metu išdėstytas problemas, pristatomos studentų atliktos užduotys. Konsultacijų metu studentams suteikiama galimybė papildomai aptarti likusius neaiškius klausimus, tobulinti komunikacijos	Pranešimas seminaro metu, diskusija seminaro metu, koliokviumai.

	gebėjimus. Savarankiškos studijos. Pranešimo rengimas. Pasirengimas koliokviumams.	
3. Supras šiuolaikinio žmogaus biologinės įvairovės priežastis ir jų interpretavimą, žmogaus ontogenezės periodų ypatumus.	Paskaitų metu išdėstoma problema, suteikiami teorinių žinių pagrindai. Aktyvaus mokymosi metodika (grupės diskusija) suteikia galimybę tobulinti komunikacijos gebėjimus. Konsultacijų metu studentams suteikiama galimybė papildomai aptarti likusius neaiškius klausimus. Savarankiškos studijos. Pasirengimas koliokviumui.	Diskusija seminaro metu, koliokviumas.
4. Supras žmogaus palaikų tyrimų etinius ir teisinius ypatumus. Gebės naudodamasis biologinės antropologijos žiniomis komunikuoti su suinteresuotomis valstybinėmis institucijomis, visuomeninėmis organizacijomis ir visuomene.	Seminarai, kurių metu studentams bus suteikta galimybė pademonstruoti savo žinias, suformuluoti idėjas. Aktyvaus mokymosi metodika (grupės diskusija). Konsultacijos, skirtos aptarti likusius neaiškius klausimus. Savarankiškos studijos.	Diskusija seminaro metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Koliokviumai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Biologinės evoliucijos pagrindai. (2 kred.) doc. dr. Žydrūnė Miliauskienė	16	2	2				20	36	Savarankiškos nurodytos literatūros studijos, pasirengimas koliokviumui.
2. Medžioklės-rinkimo ir žemdirbystės fazės, jų demografinė ir ekologinė charakteristika. (5 kred.) doc. dr. Žydrūnė Miliauskienė asist. dr. J. Kozakaitė dr. Giedrė Piličiauskienė prof. dr. Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen	4 6 10 8	2 2 2 2					6 14 20 16	6 20 30 22	Savarankiškos nurodytos literatūros studijos, pasirengimas seminarams, pranešimo parengimas, pasirengimas koliokviumui.
3. Urbanizacijos ir industrializacijos fazės, jų demografinė ir ekologinė charakteristika. (4 kred.) doc. dr. Žydrūnė Miliauskienė asist. dr. J. Kozakaitė dr. Giedrė Piličiauskienė prof. dr. Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen		2 2 2 2					2 16 14 8	24 22 12	Savarankiškos nurodytos literatūros studijos, pasirengimas seminarams, pranešimo parengimas, pasirengimas koliokviumui.

4. Dabartinio žmogaus biologinė įvairovė ir plastiškumas. Žmogaus ontogenezės periodų ypatumai. (2 kred.) doc. dr. Žydrūnė Miliauskienė	14	2	4					20	38	Savarankiškos nurodytos literatūros studijos, pasirengimas koliokviumui.
5. Žmogaus palaikų tyrimų etiniai ir teisiniai aspektai. (2 kred.) asist. dr. J. Kozakaitė	16	2	6					24	30	Savarankiškos nurodytos literatūros studijos, pasirengimas seminarams.
Iš viso	94	22	44					160	240	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Tęstinis vertinimas seminarų metu		Semestro metu	Trumpa apklausa iš einamo seminaro temos. Apklausa iš savarankiškai išnagrinėtų temų, savarankiškai paruoštų užduočių pristatymas, perskaitytos medžiagos referavimas, probleminių klausimų bendra diskusija, refleksija. Skatinamas aktyvus paskaitų ir seminarų lankymas. DI įrankių naudojimo deklaravimo neprašoma.
Koliokviumas – Biologinės evoliucijos pagrindai	10	Semestro metu, modulio numatytu laiku temos pabaigoje	Koliokviumai laikomas raštu, vertinamas 10 balų sistemoje, pagal tokią schemą: 10 – jeigu bendrai surinkta >90 % 9 – jeigu bendrai surinkta ≥85 % 8 – jeigu bendrai surinkta ≥75 % 7 – jeigu bendrai surinkta ≥65 % 6 – jeigu bendrai surinkta ≥55 % 5 – jeigu bendrai surinkta ≥50 % 4 – jeigu bendrai surinkta <50 % Neišlaikius koliokviumo leidžiama jį 2 kartus perlaikyti semestro metu ir 1 kartą kito semestro metu per skolų savaitę. Neatvykus į koliokviumą be pateisinamos priežasties, jis laikomas neišlaikytu.
Koliokviumas – Medžiotojų-rinkėjų ir ankstyvųjų žemdirbių kultūros fazių ekologinė ir demografinė charakteristika	30		
Koliokviumas – Urbanizacijos ir industrializacijos kultūros fazių ekologinė ir demografinė charakteristika	30		
Koliokviumas – Dabartinio žmogaus biologinė įvairovė, žmogaus ontogenezės periodai	10		
Pranešimas kultūrinių fazių problematikos tema	20	Semestro metu, modulio plane numatytu laiku temos eigoje	Pranešimas rengiamas iš pasiūlytų temų pagal mokslinio pranešimo rengimo kriterijus. Skaitomas žodžiu, dalyvaujama grupės diskusijoje. Pranešimas vertinamas 10 balų sistemoje pagal tokią schemą: 10 balų – puikiai parengtas pranešimas: išsamiai išnagrinėta visa privaloma literatūra, aiškiai pateikta problema, tyrimo metodai, rezultatai ir išvados, gerai organizuotos vaizdinės priemonės; pranešėjas kalba sklandžiai ir aiškiai, geba išsamiai atsakyti į papildomus klausimus. 9-8 balai – labai gerai / gerai parengtas pranešimas: pakankamai gerai išnagrinėta tema, aiškiai pateikta problema, tyrimo metodai, rezultatai ir išvados, gerai organizuotos vaizdinės priemonės, pranešėjas kalba sklandžiai ir aiškiai, atsako į papildomus klausimus. 7-6 balai – vidutiniškai / patenkinamai parengtas pranešimas: nepakankamai išnagrinėta tema, neaiški pranešimo struktūra arba vaizdinės priemonės, pranešėjas kalbėdamas daro klaidų, atsako į dalį papildomų klausimų. 5 balai – silpnai parengtas pranešimas: silpnai įsigilinta į temą, trūksta esminių pranešimo dalių, prastai organizuotos

			vaizdinės priemonės; pranešėjas kalba neaiškiai, daro klaidų, sunkiai atsako į papildomus klausimus. DI įrankių naudojimo deklaravimo neprašoma.
Kaupiamasis egzaminas		Iki sesijos 1-osios dienos	Studentas turi būti išlaikęs (≥ 5 balais) visus koliokviumus ir gavęs teigiamą (≥ 5 balai) pranešimo įvertinimą. Galutinis pažymys rašomas pagal tokią schemą: 10 – jeigu bendrai surinkta >90 % 9 – jeigu bendrai surinkta ≥ 85 % 8 – jeigu bendrai surinkta ≥ 75 % 7 – jeigu bendrai surinkta ≥ 65 % 6 – jeigu bendrai surinkta ≥ 55 % 5 – jeigu bendrai surinkta ≥ 50 % 4 – jeigu bendrai surinkta <50 %

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Katzenberg M.A., Grauer A.L. (eds.)	2019	Biological Anthropology of the Human Skeleton. 3 rd ed.		Wiley-Blackwell
Larsen C.S.	2015	Bioarchaeology: Interpreting Behavior from the Human Skeleton. 2 nd ed.		Cambridge University Press
Jurmain R., Kilgore L., Travathan W., Bartelink E.J.	2017	Essentials of Physical Anthropology. 10 th ed.		Cengage Learning
Reitz E., Wing E.	2008	Zooarchaeology		Cambridge University Press
Diamond J.	2002	Evolution, consequences and future of plant and animal domestication	<i>Nature</i> , 418	
Leach H.	2003	Human Domestication Reconsidered	<i>Current Anthropology</i> , 44 (3)	
Zohary D., Hopf M., Weiss E.	2012	Domestication of Plants in the Old World: The origin and spread of domesticated plants in Southwest Asia, Europe, and the Mediterranean Basin		Oxford University Press
Papildoma literatūra				
Wood J.W., Milner G.R., Harpending H.C., Weiss K.M.	1992	The osteological paradox. Problems of inferring health from the skeleton	<i>Current Anthropology</i> 33, p. 343-370	
Journal Special Issue.	2009	How biological anthropologists view human variation	<i>American Journal of Physical Anthropology</i> Special Issue 139(1), p. 1-107	
Kučinskas V.	2004	Genomo įvairovė: lietuviai Europoje		Vilnius
Stinson S., Bogin B., O'Rourke D.H.	2012	Human Biology: An Evolutionary and Biocultural Perspective. 2 nd ed.		Wiley-Blackwell
Lewis M.E.	2007	The Bioarchaeology of Children. Perspectives from		Cambridge, University Press

		Biological and Forensic Anthropology		
O'Connor T.	2008	The archaeology of animal bones		Texas A&M University Press
Renfrew C., Bahn P.G.	1991	Archaeology: Theories, methods, and practice		Thames and Hudson